

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע נפות** 50

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"ואתה ברחמיך הרבים, הפרת את עצתו"

ממרדכי ואסתר אנו למדים שההשתדלות אינה עוזרת, אלא רק ישועת ה'. כל המסיר בטחונו מה' ובוטח בזולתו - הקדוש ברוך הוא מסיר השגחתו ממנו ומניחו ביד מי שבטח עליו. מתוך הרצאה של הרב אמנון יצחק

בראשו, את הכל - אתה ה' עשית לבדך. ואכן, כל ההשתדלות של מרדכי היתה, שלא תראה הישועה כתוצאה מההשתדלות אנושית טבעית. מרדכי משתדל להושיע את עם ישראל. אך כיצד הוא עושה זאת? בדרך הפוכה מן הטבע! הוא מצוה על אסתר, **"לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה"** (פרק ד) עונה לו אסתר: **"ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום"** (שם). אם כן מסתמא, עוד מעט הוא יקרא לי, אז למה להכנס תיכף ומיד אל המלך ולסכן את חיי? ומה עוד, שהגזירה היא בכלל לחדש אדר הבא. ועכשיו אנחנו רק בניסן ויש עוד 11 חדש, עד לתאריך הגזירה והוצאתה לפועל.

בכל אופן חוזר מרדכי ושולח לה - **"ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר, אל תדמי בנפשך להמלט בבית המלך מפני היהודים: כי אם תחרישי תחרישי בעת הזאת, רנח והצלה נעמוד ליהודים ממקום אחר"** (שם). עכשיו תלכי אליו! כי הישועה תגיע בכל מקרה, גם בלי ההשתדלות שלך, אומר לה מרדכי. כאן אין לפעול בדרך הטבע, אלא ההיפך, יש להכנס מיד אל המלך, ללא רשותו. על אף שיש סכנה של **"אשר לא יקרא, אחת דתו להמית..."** (שם). וכל המהלך הזה, כדי שיובלט ויתברר לכל, שה' יתברך לבדו, הוא פועל את הישועות.

ואכן אסתר, תלמידתו הנאמנה של מרדכי, גם היא נערכת לפעול שלא בדרך הטבע כמצות מרדכי, **"ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית..."** (פרק ה). אומרים חז"ל

משותפים מהנסים של פסח ופורים. אחד הלמודים הוא: שהישועה בשני המקרים - היא רק מה' יתברך. עם ישראל, אינו מעורב בישועה כלל וזה אחד הדברים שמיוחדים את עם ישראל, שהוא חסר אונים - בלי ישועת ה'. וכל פעולת הישועה, היא רק מה' יתברך בלבד. **"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו"** (דברים פרק ד). צריך לזכור את זה ולשנן כל החיים: **"אין עוד מלבדו!"**

בודאי שמרדכי ואסתר השתדלו ופעלו בגופם בענין נס פורים, שהרי אסתר נכנסה אל המלך, בבקשתה ובשאלתה, ומרדכי פעל בעם ישראל להחזירם בתשובה.

אך למרות זאת, אנחנו מזכירים בתפילת העמידה ובבהמ"ז ב- **"על הנסים..."** את מרדכי ואסתר רק בדרך אגב: **"בימי מרדכי וְאֶסְתֵּר"**. זה הכל! לומר לנו, שהנס היה מאורע שאירע בימיהם - ותו לא.

אך את הישועה פעל הקדוש ברוך הוא לבדו, כמו שכתוב בהמשך **"וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. הִפְרַת אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו. וְהִשְׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרִאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ"**. מי עשה את הכל? ה'! מתי זה היה? בזמן מרדכי ואסתר. אבל מי פעל כל זאת? אתה - שברחמיך הרבים, הפרת, - קלקלת - והשבות - לו גמולו

"משנכנס אדר מרבים בשמחה" (תענית דף כט). רש"י מפרש: **"משנכנס אדר: ימי נסים היו לישראל: פורים ופסח"**. כלומר מצות השמחה נמשכת מפורים עד פסח. מה הצד השווה בין פורים לפסח? שבשניהם היה נס וגאולה. כמו שאמרו חכמים ז"ל (מגילה דף רב/ב): **"מדוע עושים את פורים באדר ב'?"** 'טעמא דרבי שמעון בן גמליאל, מסמך (לסמוך) גאולה לגאולה עדיף. ומסביר רש"י **"גאולה לגאולה - פורים לפסח"**.

אמנם יש חילוק במהות הנסים. נס פורים, היה נס נסתר, הכל נראה טבעי, אחשוורוש הורג את אשתו, בוחר מלכה בשם אסתר, מרדכי שומע שיועצים להרוג את אחשוורוש, הוא מודיע למלך, הדבר נכתב בספר הזכרונות לפניו. אחשוורוש מנשא את המן, מרדכי לא כורע ומשתחוה להמן, המן מייעץ למלך כמה טוב להרוג את היהודים, המלך מסכים ומוכר עם שלם תמורת כסף, שולחים בשם המלך ספרים בכל המדינות להשמידם להרגם ולאבדם, לילה אחד נרדה שינת המלך, נמצא כתוב בספר הזכרונות דבר ההצלה, המלך חפץ לעשות יקר וגדולה לאיש, כשהמן נכנס אל אחשוורוש הוא נשאל שאלה **"מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו"** (אסתר פרק ו), המן עונה תשובה שמתקיימת במרדכי, **"ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו"** ובסוף ההשתלשלות הזו מתהפכת הגזירה. הכל נראה טבעי, כאילו ארועים אקראיים שאין קשר בין אחד למשנהו, אך האמת היא, שכל ארוע ומקרה היה תפור ושזור לגאולת ישראל.

לעומת זאת, נס יציאת מצרים - נס פסח, היה נס גלוי. עשר מכות, יציאת מצרים, קריעת הים וכו'. ובכל זאת יש לנו למודים

שואל כענין

כשרפו מן התורה, בא עמלק

הצר הצורר 'האחד הגרוע מכולם', הוא יצר הרע. כל השאר, הם חילותיו

ומצות. שאם יבא הצר הצורר, יצר הרע 'הגרוע מכולם' וירצה לתקוף אותך - תהיה לך את היכולת במה להדוף אותו.

שכן 'תנו רבנן (מסכת קידושין דף ל/ב): קשה יצר הרע, שאפילו יוצרו קראו רע, שנאמר: "כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו" (בראשית פרק ח). אמר רב יצחק: יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום. שנאמר: "וְכָל יֵצֵר מַחְשַׁבְתּוֹ לִבּוֹ רָק רַע כָּל הַיּוֹם" (בראשית פרק ו) ואמר ר"ש בן לוי: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו. שנאמר: "צוּפֵה רָשָׁע לְצַדִּיק וּמִבְּקֵשׁ לְהַמְיִתּוֹ" (תהילים פרק לו) ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו, אין יכול לו, שנאמר: "ה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ כִּבְדּוֹ" (שם).

'הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ואני מכירו ובראתי לו תורה תבלין זהו הדבר היחיד שיכול נגדו ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידו. שנאמר: "הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת" (בראשית פרק ד). זאת אומרת, רק מצות לבד, לא יעזרו כנגדו ורק תורה תוכל לשרוף אותו. ואם אין אתם עוסקין בתורה, אתם נמסרים בידו. שנאמר: "וְאִם לֹא תִיטִיב לְפָתַח חַטָּאת רִבְצָה" (שם). ולא עוד, אלא שכל משאו ומתנו כך. שנאמר: "וְאֵלֶיךָ תִּשְׁקָטוּ" (שם) ואם אתה רוצה, אתה מושל בו. שנאמר: "וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ" (שם).

תנא דבי ר' ישמעאל: בני, אם פגע בכך מנוול זה, משכחו לבית המדרש. אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ. שנאמר: "הֲלוֹא כֹה דְבָרֵי פֶאֶשׁ נֶאֱמַר ה' וּכְפֹשֵׁיט יִפְצֹץ סֶלַע" (ירמיה פרק כג) אם אבן הוא נימוח. שנאמר: "הוֹי כָּל צִמָּא לְכֹוּ לַמַּיִם" (ישעיה פרק נה) ואומר: "אֲבָנִים שִׁחְקוּ מַיִם" (איוב פרק יד).

מסקנה: אם לא משתמשים ב'עצת ה' " שהיא ורק היא "לְעוֹלָם תַּעֲמֹד", ורק "מַחְשְׁבוֹת לְבוֹ" יתקיימו "לְדָר וְדָר" (תהילים פרק לג), לא יעזור לנו שום דבר, ולא ניתן לעבור את החיים בשלום ובשלום, מבלי מלחמה ועוד מלחמה. לכן ה'חוכמולוגים' המחפשים עצות ודרכים אחרות, לא יועילו לעצמם, ועליהם נאמר: "זֶה דַרְכֵם פֶּסֶל לְמוֹ" (תהילים פרק מט). שהרי כשיאמר לך רופא, שצריך אנטיביוטיקה ואתה לוקה אופטלגין? זה לא יעזור לך ולא יועיל. ובדרך זו, צפה לעמלק וחילותיו, שממתין ומצפה להתלבש עליך ועל כל הנחשלים כמודך. ■

לעזור לך, אלקי", איך אתה יכול לטפל בכל העולם לבדך? 6 מליארד בני אדם, לבד מחיות עופות ודגים, לזון את כולם בעתו? זה לא פשוט כלל! על כן "אני חייב! אני יכול להתעלם מהקושי המוטל עליך, אני אצא לעבוד קצת, וכך אני אעזור לך ולא אהיה עליך למטלה".

יודע אתה, למה אתה דומה? לאחד, שרואה קטר שסוחב ששים קרונות, צופר ומעלה פיח רב ומרחם עליו. מה הוא עושה, רץ מאחורי הקרונות כדי לעזור לקטר הנושף, בדחיפה. וכטרמפיסט שיסרב לבקשת הנהג, להוריד מעליו את ה'קִיטבג' במהלך הנסיעה, כדי לא להעמיס על הרכב, גם את כובד משקלו. דע: שאנחנו יכולים להגיע לבחינת עולם הבא - כאן. אבל כיון שהאדם שואף לחומריות ונמשך אחריה. מה עשה הקב"ה? נתן לך אימונים והתעמלות רוחנית כל הזמן, ע"י למוד התורה וקיום המצות באופן תדיר, כסדר יום רוחני. כדי שתהיה תפוס ברוחניות, יותר מאשר בגשמיות.

ודאי תאמר: למה צריך לטרטר את הלוחמים ביצרים, כל הזמן? תן להם שינוחו ושיצאו להלחם לכשהיה קרב. מדוע צריך כל הזמן אימונים, אימונים ועוד אימונים, כשעדין אין מלחמה? צא ולמד מהצבא: במשך שנים, אתה צריך להיות טרוד בלחימה והכנה, אמוץ קיץ ואמוץ חורף. בכדי שיגיע רגע האמת, תהיה מוכן. אומר לך הקב"ה: דע כי יש אויב שכל הזמן מחפש אותך, קוראים לו 'יצר הרע'. יצר הרע הזה גרוע יותר מהסורים, מהמצרים, הלבנונים, הירדנים, האיראנים והעמלקים יחד. יצר הרע הוא, 'האחד הגרוע מכולם'. מה עליך לעשות בכדי לנצחו? לעשות 'תרגולים' ומצות שלא יאפשרו לו לפגוע בך ולהזיקך.

כיצד? תיכף שאתה מתעורר עליך לומר מיד: "מודה אני", כבר 'נטיילת ידים', כבר 'ברכות השחר', כבר 'ציצית', כבר 'תפילין', כבר 'קריאת שמע', כבר 'תפילה', 'ברכת המזון' ו'למוד' ועוד. והעיקר כל הזמן להיות עסוק באימונים

שאלה: למה צריך להלחם בעמלק? ולמה שיהיו בכלל מלחמות? הרב: עם ישראל, לא צריך להלחם כלל. צא ולמד מיציאת מצרים וכי נצרכו למלחמה בכדי לצאת, או בדרך לכתם במדבר? הרי הקב"ה הולך לפנייהם בעמוד אש וענני כבוד מקיפים אותם מכל צד וענן משפיל לפנייהם את ההרים, אוכלים מן, שותים מים מבארה של מרים, שלו מן השמים והם לא חסרים מאומה. על מה ולמה להלחם? לעם ישראל, יש רק מלחמה אחת המוטלת עליהם והיא המלחמה היומית ביצר הרע, ע"י למוד התורה וקיום מצוותיה ותו לא.

דע לך: שהמצב הזה, של 'ענני כבוד', מן משמים' ו'בארה של מרים', זהו מצבו הטבעי של עם ישראל, שיכול להיות בכל עת, אם מקיימים את התורה במלואה, כפי שיהיה לעתיד לבוא. אלא, הסיבה למלחמות האחרות היא: "וַיַּחַנּוּ בְּרַפְיֵידִים" (שמות פרק יז)

וכיון שרפו ידיהם מן התורה, אז 'יָבֵא עִמָּלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְיֵידִם" (שם).

מסיבת מה, בא עמלק להלחם בישראל? אלא, אתם רפיתם מן התורה? יש לכם זמן? הנכם פנוים? מתעסקים בעניני העולם הזה? ולכן הזנחתם את מלחמתכם האמיתית ביצר הרע, כדלהלן: 'בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין לו', אם כן, כואו ואמלא לכם את הפנאי במלחמת עמלק. אבל אם אתם מתעסקים בתורה, אז "ה' יִלָּחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחַרְשׁוּן" (שמות פרק יד) וכדברי המשנה: 'וְאִם בְּטִלְתָּ מִן הַתּוֹרָה, יֵשׁ לָךְ בְּטָלִים הַרְבֵּה פְּנִינָה. וְאִם עֲמַלְתָּ בַתּוֹרָה, יֵשׁ לָךְ שָׂכָר הַרְבֵּה לְתֵן לָךְ' 'וְכָל הַמְּבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מִ סִּיבַת עֲשֵׂר, סוּפוֹ לְבִטּוּלָהּ מִ סִּיבַת עֲנִי" (משנה אבות פרק ד)

אמור נא לי: מדוע בני אדם מניחים את התורה ורצים לעבודה? כשהקב"ה ברא אותך, האם נזקק לעזרתך, בכדי לברוא אותך? כשהוא דואג למוזנך בשוה למליוני חיות עופות ודגים, האם הוא חייב את עזרתך, שתלך לעבודה? בלכתך לעבודתך, מי שומר על שלמות ותפקוד אברך על מתכונתם, בכל עת? מי מקיים את בעל הבית שלך, בכדי שיתן לך כסף לפרנסתך? ומי נתן לו עצה, שיפתח מפעל, כדי לקבל אותך לעבודה? מי נותן לך את הכח לעבוד? ה' הוא הנותן לך את הכל, מכל כל. ומה אתה משיבו: "לא, אני חייב

שו"ת 'חברותא'

גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת ה'דף היומי', עם ביאור 'חברותא'

ממנהגו, כשכא לפניו תלמיד חכם חשוב שכתב פירושים על סדר התפילה וכשראה הגר"א שפירש את הטעם למה סדרו לומר את פזמון 'אדון עולם' בתחילת התפילה באופן הנ"ל שמח מאד על פירוש זה, באומרו שזה אמת לאמיתה ואילו לא יוציא ספר זה אלא בעבור הפירוש הזה דיו. (עיין סדור שער הרחמים): ■

מערכת 'חברותא'
מיוחד לגנזי המלך

הקב"ה את העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה ארון, עד שבא אברהם וקראו ארון. ולכן גם אנו, כשפותחים את תפילת שחרית כמו שתיקן אברהם אבינו, משבחים את הקב"ה שהוא 'ארון' ועל ענין זה נתקן הפזמון 'אדון עולם'.

ומסופר על הגר"א מוילנא שלא היה נוהג לתת הסכמות על ספרים חדשים שיצאו לאור בתקופתו, חוץ מפעם אחת שחרג

ברכות דף כ"ו ע"ב

'אדון עולם' בשחרית, על שום מה?

שאלה: למה יש הנוהגים לומר בתחילת סדר התפילה בשחרית את פזמון 'אדון עולם':

תשובה: בדף כו' עמוד ב' אומרת הגמרא "שאברהם אבינו תיקן תפילת שחרית. ולעיל (ז' ב') 'אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחי, מיום שברא

סוד

'בטיט ולא בדם'

דברי המדרש שהגזירה לא היתה חתומה בדם, אלא בטיט, רמוזים במפורש במגילת אסתר

את פתרונו. ישנה דעה האומרת, שבכל פעם שמוזכרת במגילה התיבה "המֶלֶךְ" מתפרשת היא, על דרך רמז, גם כלפי הקב"ה. והנה בפרק ג' פסוק ט' כתוב במגילה: "אם על המֶלֶךְ טוב יִכְתֹּב לְאַבְדָּם". המלה ל"לְאַבְדָּם" ניתנת ליקרא גם: לא - בדם. ואז יקבל הפסוק פירוש מחדש: "אם על המֶלֶךְ" (הקב"ה) "טוב יִכְתֹּב" הגזיר דין: לא - בדם, כי אם בטיט בלבד".

למשמע דבר חכמה נשגב וערב זה, התרגש רבי חיים מוולוז'ין עד מאד ובבקור בוילנא, סיפר את הדברים לרבו. התפעל הגר"א והפטיר: "דברי רזין אלה, גילה לך אותו זקן, שגילה אותם למרדכי היהודי, זכית ל'גלוי אליהו'!" ■

שלל רב והושיט לו מטבע נוספת. אף הישיש מילא את הבטחתו, לומר דברי תורה ופתח בשאלה: המדרש ב'ילקוט שמעוני' (אסתר תתרג"ז) מביא: 'אם בטיט היא חתומה רחמים נשמעים ואם בדם היא חתומה, מה שהיה יהיה. מיד בא אליהו ז"ל, אצל מרדכי והודיעו. "וּמְרַדְּכִי יִדַע אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה...". מה עשה מרדכי קיבץ כל תינוקות של בית רבן ועינה אותם מלחם ומים והלבישם שקים והושיבם על אפר והיה צווח ובוכה עמהם ביום ובלילה! היכן רמוזים דברי המדרש האלה במגילת אסתר? שאל הזקן כמצפה לתשובה.

עיין ר' חיים בדבר דקות אחדות, אחר התנצל בחיוך והעני נאות להציע

לגלוי מיוחד זכה רבי חיים מוולוז'ין ביום הפורים. אותה שעה מיסב היה רבינו בסעודת היום וכמנהגו מידי שנה בשנה, גרש את כיסיו במטבעות כסף רבים ולכל פושט יד, העניק נדבתו ביד רחבה.

אחד מהם, זקן ושבע ימים, בעל זקן הדור ונאה, לא שבע מנתינתו ואחר שקבל מטבע אחת, פנה לר' חיים ובקשו מטבע נוספת.

"אם תיענה לי ברצון, אשמיע באזניך חרוש נפלא, מעניני דיומא" - הבטיחו הזקן. ר' חיים הסכים ל"עסקה" כמוצא

מתנות לאביונים

'המן, מן התורה'

'מבני בניו של המן, למדו תורה בבני ברק'

לו הרב: "אמרת שנכדיך לא ילמדו בישיבות! והרי בגמרא (גיטין דף נז:) כתוב: ש'מבני בניו של המן, למדו תורה בבני ברק.. נמצא שאתה רואה עצמך גרוע מהמן... התפיס העשיר. וכדי שלא יחזיקוהו גרוע מהמן, תרם תרומה נכבדה לישיבה. ■

'חכמי לובלין?' תשובת הרב היתה מפתיעה. איזה פלא!... יהודי, יחזיק עצמו גרוע, מהמן הרשע! פלא פלאים... מאי משמע? תמה העשיר בפנים נרגזות. "כן! אכן, כך אמרת" השיב

מעשה היה בזמן שרבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, סבב ברחבי העולם לאסוף תרומות להחזקת ישיבת 'חכמי לובלין'. הוא הגיע לעשיר אחד, שלא היה שומר תורה. הלה טען שאין לו כל קשר עם ישיבות, הוא עצמו לא למד בישיבה, גם בניו לא ובודאי שגם נכדיו לא ילמדו בישיבות. אם כן למה לו לתמוך בישיבת

פורים

”ויענך וירעבך ויאכלך את המן..”

גם לפני שהורגים את המן, צריכים לצום ועל כן בקשה אסתר: ”וצומו עלי”

פרס ומדי אשר שמעו את דבר המלכה..

”הרצים יצאו רחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה” (ג', ט"ו)

למה הכונה "נבוכה"?

אומר המדרש (ילקוט שמעוני אסתר, תתנ"ו): שכל העיר שושן נבוכה ולא רק היהודים. אשה הולכת לשטוח פירות - נופלת מן הגג ומתה; אדם הולך לשאוב מים מן הבור - נופל בו ומת ואיך המלך לא הביין שזה בגלל הגזירה? התשובה היא: שמפני זה, הושיב המן את המלך לשתות, כדי שלא ישים לב לצעקות התושבים!

”לך פנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ניום גם אני ונערתי אצוים כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי” (ד' ט"ז)

אומר ה'פענח רזא': לפני שהורגים את המן צריכים לצום. ועל זה נאמר בפרשת עקב (ח', ג'): ”ויענה וירעבה ויאכלה את המן..”

בתחילה כתוב: על כן היהודים הפרוזים (הפרזים) הישבים בערי הפרוזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ניום טוב ומשלות מנות איש לרעהו: (ט', י"ט) ואח"כ כתוב: ”כפמים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם”

סופר' אומר: שהכונה שהלבישה אותם לפי צו האופנה האחרון; בתלבושות לא צנועות).

המלך אחשורוש ראה כאן מידה כנגד מידה: ושתי העבירה את בנות ישראל ללא בגדים בשבת והמידה כנגד מידה היתה שבשבת נגזר עליה ע"י המלך, לבא ללא בגדים. נמצא, אם כן, שושתי מתה, עקב מידה כנגד מידה - על שהעבירה את בנות ישראל בשבת.

אבל לסריסים (מעין הסריסים שבמגילה) אומר ד' שישמרו שבת: ”כי כה אומר ד' לסריסים, אשר ישמרו את שבתותי... ומחזיקים בכריתי: ונתתי להם כבתי ובחומתי יד ושם, טוב מבנים ומבנות, שם עולם אמן לו..” (ישעיהו נ"ו, ד' - ה'). למה ושתי נהרגה? על שלא עשתה את דבר המלך. איזה מלך? מלכו של עולם! ומה רצונו? ”אשר ביד הסריסים” (אסתר פרק א): ומה ביד הסריסים? ד' אמר לסריסים, לשמור שבת! צריך לשמור שבת!

”כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להקנות בעליהן בעיניהן באמרם המלך אחשורוש אמר להביא את נשתי המלכה לפניו ולא באה” (א', י"ז)

מדוע המלה ”באמרם” כתובה בלשון זכר והלא היה צ"ל 'באמרן'?

אומר רבי שמואל די אוזידה זצ"ל: ”כי יצא דבר המלכה על כל הנשים” ואיך כל הנשים ישמעו זאת? הבעלים שלהם ידברו (באמרם) על כך ביניהם כל היום ויספרו, שהמלך ”אמר להביא את נשתי המלכה לפניו ולא באה..” וכך יצא דבר המלכה, על כל הנשים.

”והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי אשר שמעו את דבר המלכה לכל שרי המלך וכרי בנין וקצף” (א', י"ח) הנשים ישמעו זאת מהבעלים, אבל שרות פרס ומדי ששמעו זאת ישירות ממנה כי ישבו לידה, לכן ”והיום הזה תאמרנה - שרות

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד לגנזי המלך

במגילה מובא תאור המשתה באריכות יתירה. את מי בעצם מענין המשתה הזו?

אומר ה'חתם סופר': המשתה כתוב, כי הנס היחיד שהיה במגילה זה המשתה הזה! האם עצם זה שישאל צעקו וה' שמע, זה נס? זה דבר נורמלי, שאם בני צועקים אל ד' ושוברים את לבם, הוא נענה להם.

אלא שהנס הוא, שהמלך המשוגע הזה, עשה משתה במשך מאה ושמונים יום והיה מפוכח במשך כל הזמן הזה, אבל דוקא בסוף שבעת הימים הנוספים הוא משתכר ומצוה שיביאו לו את אשתו ללא בגדים. והיא גם השתגעה ושלחה לומר לו, שהוא בסה"כ שומר אורוות סוסים. רוגז המלך והורג אותה. כך מנהלים מדינה? אלה המנהיגים! לכן, זה היה הנס היחיד במגילה!

במגילה ה' מקדים רפואה למכה. כמה 'משכילים', ששתו חלב לאחר אכילת בשר, נטפלו ל'מגיד מדובנא' ואמרו לו שהרופא קבע, שזה טוב לבריאות...

ענה להם ה'מגיד מדובנא': "תרופה אני רואה שכבר יש לכם, עכשיו חסרה לכם רק המכה..."

”אחר הדברים האלה קשה חמת המלך אחשורוש וזכר את נשתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה” (ב', א')

מה זכר? זכר שהעבירה ושתי אשתו, את בנות ישראל ללא בגדים (ה'חתם

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

..ומתנות לאֲבִיּוֹנִים" (ט', כ"ב)

והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלות מנות איש לרעהו ומתנות לאֲבִיּוֹנִים" (ט', כ"ב)

למה הסדר כאן שונה ונוסף "ומתנות לאֲבִיּוֹנִים"?

דלת הבית. עני בפתח. נכנסתי פנימה להניח את חפצי ולפתע נשמעה צווחה. יצאתי מהחדר וראיתי את אחת מבנותיו של ר' שלום, שסופקת כפיה: "אוי! תראו מה שאבא עושה!" היא לא צעקה בקול, היתה זו מין צווחה שקטה: "למה הוא עושה זאת? לכו תראו מה אבא עושה!"

צעדתי בבהלה לעבר הכניסה וראיתי את ר' שלום פורס חולצה חדשה למול עיניו של העני והאיש מביט עליו בעינים קורנות מאושר ובפנים הבית - מרקחה... היתה זו חולצה חדשה שהביא עמו מאנגליה. היא הוצפנה בארון הבגדים ארבעה חדשים, מאז בואו של ר' שלום ועד לאותו יום - לכבוד יום טוב!

כשר' שלום סיים להראות לאותו עני את יופיה של החולצה, קיפלה שוב והכניסה לשקית - "קח! קח! שתהיה לך חולצה חדשה! גוט יום טוב..."

העני הסתלק ואז יכול להבחין בכאב שהיה תלוי על פניהם של כמה מבני הבית: "אבא! אבא! אם אין לך כסף לתת ואם רצונך לתת לו בגדים, ל-מ-ה-נתת דוקא את החולצה היפה מאנגליה. למה? מה עשית?"

ר' שלום, שמע את הכאב שניסר בחלל ושתק. חלפה דקה, ר' שלום קרא לי פנימה, ליד ארון הספרים.

הוא הוציא רמב"ם ופתחו בהלכות איסורי מזבח פרק ז'. קירב את הספר לעיניו והחל לקרוא בקול חוצב ובהשמע קולו של ר' שלום, השתרר שקט בבית וקולו החל מנסר בחלל: "שמעו נא, את לשונו של הרמב"ם: 'שהרוצה לזכות עצמו, יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר - שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה: 'וְהִבֵּל יָבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֵאֲנֹו וּמִחֲבִלָּהוּן וַיֵּשַׁע ה' אֶל הִבֵּל וְאֶל מִנְחָתוּ' (בראשית פרק ד). והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הק-ל הטוב, שיהא מן הנאה והטוב; ואם בנה בית תפילה, יהיה נאה מבית ישיבתו; האכיל רעב, יאכיל מן הטוב והמתוק שבשלחנו; כיסה ערום, יכסה מן היפה שבכסותו; הקדיש דבר, יקדיש מן היפה שבנכסיו וכן הוא אומר - כל חלב לד'".

כל השנה פורים. זו ההגדרה שמצאה בתו של רבי שלום שבדרון זצ"ל להגיד על הצדקה של אביה. תמיד, כל הפושט

אומר 'קהלת משה': גביר הלך ביער ולפתע תפס אותו שודר וגזל ממנו את כספו, אך ברגע האחרון, קפץ נמר על השודר והגביר ניצל. ולא רק שניצל - התברר שבכיסו השודר היו אוצרות ממעשיו הקודמים.

כשהגיע לביתו עשה הגביר משתה לכבוד המאורע. בשנה שלאחר מכן, רק לאחר שערך את המשתה לזכר הנס שקרה לו, התחיל גם לשמוח. ולהפך בענייננו: בשנה הראשונה שעשו את פורים, היתה שמחה ומתוך השמחה היה משתה. לשנה הבאה, עשו אותם ימי משתה וע"י זה תבוא השמחה.

למה נותנים מתנות לאביונים? חז"ל אומרים שהאביונים צריכים לעשות משתה ואין להם ממה לעשות. בפעם הראשונה שהשמחה פרצה מאליה, לא נזקקו למשתה ולא היו צריכים להתקין מתנות לאביונים. אבל בשנה הבאה, שזה היה משתה ורק אח"כ שמחה, כבר היו צריכים להתקין מתנות לאביונים, כדי שיהיה להם במה לשמוח.

אומרת הגמרא (ביצה ט"ו): 'ואמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר רבבי שמעון: הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר שנאמר: 'אֲדִיר בְּמָרוֹם ה'''. רש"י אומר: 'אילן חשוב הוא'. הדרשנים אומרים: שחדש אדר, הוא חדש, שבו ראו נסים לא מחוץ לטבע, אלא ראו שכל הטבע כולו, זה נס אחד גדול, של ד' בכבודו ובעצמו. אתה רוצה שיתקיימו נכסיו?...תאמין שכל מעשינו אין בהם מקרה וטבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו ואם יעבור עליהם יכריתנו עונשו, הכל בגזירת עליון! (רמב"ן בסוף פרשת בא).

"ואתה ברחמיך הרבים, הפרת את עצתו"

>>> המשך מעמ' 1

למחר.

אלא שאסתר כאמור, לא פעלה, על פי דפוסי השתדלות אנושית. היא הבינה שהצרה היא משמים, לכן הישועה תבוא גם היא משמים. וכל עוד שלא ראתה אות ברור משמים, היא לא בקשה את גוף הישועה מהמלך.

ומה קרה למחרת? אסתר רואה את הסימן שלו היא ציפתה, שאכן הגיע זמן הישועה המיוחלת משמים. ומה היה הסימן שראתה? "ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי וירכיבו ברחוב העיר" (פרק ו). המן הולך לפני מרדכי וצועק: "ויקרא לפניו, ככה יעשה

- ותלבש אסתר מלכות.. (שם) מלמד שלבשה אותה רוח הקדש. ממילא כל דבוריה היו מכוונים אל מלכו של עולם - אל ה' יתברך. שהרי לא אחשוורוש והמן קובעים את הגזירה, אלא הכל נובע מרצונו של הקדוש ברוך הוא.

וכשהיא באה לפני המלך, מה הוא אומר לה? "ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות וינתן לך" (פרק ה). וראו פלא גדול! הבקשה לבטל את הגזירה של השמדת עם אחד, מתוך 127 מדינות, ודאי שאינה מגיעה עד חצי המלכות שניתנת לה עתה על ידי המלך והיא יכולה לבקש הרבה יותר מבטול הגזירה ואפילו לקבל למעלה מ-60 מדינות בעבורה. מדוע לא בקשה תיכף ומיד, את בטול הגזירה? ובאה שלא כדרך הטבע וסיכנה את עצמה לעמוד בפני המלך בלי רשות? אלא, כל זאת כיון שידעה, שהישועה לא תבוא ע"י השתדלות, אלא רק מה' יתברך לבדו. לכן ציפתה לסימן מן השמים. ובלי סימן כזה, ידעה שלא תצליח בפעולה טבעית ולכן לא ניצלה את נתינתו של אחשוורוש..

וכן מסביר הגאון מוילנא זצ"ל, כי לכך דחתה עד למחר את בקשת בטול הגזירה, כי שמא תדע דבר וסימן, שממנו יודע לה, שגם משמים הסכימו עתה לבטל את הגזירה, כמו שהיה לאחר מכן.

לכן, בהמתנה לסימן: "ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו" (פרק ה). אחשוורוש מסכים ומגיע ומחייב גם את המן, "ויאמר המלך מהרו את המן לעשות את דבר אסתר.. (שם) ובעת המשתה, שוב: "ויאמר המלך לאסתר במשתה הנין מה שאלתך וינתן לך.. (שם) ומה עונה לו אסתר? "אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם - ומחר אעשה כדבר המלך" (שם).

זו כל הבקשה? בשביל זה כל ההעזה עד לסכנת מות? ואם חלילה היתה נהרגת בגלל כעסו של המלך על התחמקויותיה המתנות שובה לשאלותיו? אזי הגזירה היתה נשארת בעינה והסכוי להצלה כוזב, לעולם לא יחזור. לא רק שהיא באה בלי רשות, אלא עוד לבקש בקשה מוזרה, שהמלך יטריח עצמו ויבוא למשתה? (שכור כזה, חסר לו עוד משתה אחד?) וגם במשתה להמשיך ולדחות את תשובתה למלך עד

אסתר הרימה את עיניה לשמים ואמרה אם אמצא רחמים לפניך, מלך עליון..).

וכדברי הגאון מוילנא זצ"ל: 'ודע, שכל הצדיקים היה דרכם לכשידברו דברים לפני המלך, היה לבם ומחשבתם דבוק לקדוש ברוך הוא יתברך שמו וכן היה אצל אסתר, שלבה היה לקדוש ברוך הוא'. הפניה היתה כלפי אחשוורוש, אבל המחשבה כלפי ה' יתברך.

מסקנה: מותר לאדם להשתדל, אך צריך לזכור תמיד שהישועה היא אך ורק ביד ה' יתברך. היא לא תוצאה של ההשתדלות ומבלעדי ה' יתברך - אין קיום לישראל כלל. כי עם ישראל, הוא במצב של אין אונים. ולכן ההשתדלות רצויה, כאשר המשתדל יודע בבירור, שרק ברצות ה' יתברך, תבוא ישועת ה' כהרף עין.

אנחנו צריכים לעשות השתדלות, אבל לא לתלות בהשתדלות כלל וכלל, אלא לתלות בטחוננו בה', שרואה את השתדלותנו והוא יביא את הישועה לבדו. כך זה בכל תחומי החיים, גם כשאדם עושה עסק, הוא חושב שהוא בודק בעזרת המחשב אם הנתונים נכונים ועפ"י זה הוא מחשב מהלכים. צריך לדעת, אפילו שעשית את החשבון בטוח ונכון, חף מכל טעות - הכל זה ישועת ה' ורק לו לבדו היכולת והממשלה.

הרבה עשו חשבון נכון והפסידו הכל. הרבה אנשים תכננו מהלכים נכונים והכל השתבש. מי שעניו נשואות לקדוש ברוך הוא תמיד, הוא יודע ש"אין עוד מלבדו", הקדוש ברוך הוא אומר: אם אתה סומך עלי ומבין שאני אבא שלך - אני אטפל בך. אבל אם אתה בטוח וסומך על עצמך - אינך צריך לי. אב שבנו לא עובד והוא סומך על שלחנו, הוא דואג להאכילו ולהשקותו ולהלבישו. אבל אם הבן כבר עובד ומרויח בעצמו, האב לא דואג יותר למחסורו וחסל!

ואכן, כך אומר רבנו בחיי בספר חובת הלבבות (שער הבטחון, הקדמה): 'מפני שאם איננו בוטח באלקים, בוטח בזולתו ומי שבוטח בזולת ה', מסיר האלקים השגחתו מעליו ומניח אותו, ביד מי שבטח עליו'. האדם צריך להיות שוטה גדול ולעשות טעות מרה, שלא לסמוך על הקדוש ברוך הוא ולסמוך על עצמו ואו על מישהו אחר.

ממרכי ואתר, למדנו פרק חשוב בבטחון בה' יתברך, כיצד עלינו לסמוך רק על הקב"ה ובכל מצב, גם במצב של סכנה לכלל האומה הישראלית, כי "אין עוד מלבדו". ■

לאיש אשר המלך חפץ ביקרו" (שם). המן שהתכוון להיות רכוב על הסוס של המלך כפי מחשבתו, הנה, הוא בעצמו מוביל את הסוס, כשמרדכי עליו. ההיפך מן הטבע! את הסימן הזה אפילו זרש אשתו של המן וחכמיו, הבינו: "ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו אם מוצע היהודים מרדכי - אשר החלות לנפל לפניו - לא תוכל לו פי נפול תפול לפניו" (שם).

וכשניכר לכל שהישועה הינה במהלך לא טבעי, רק אז בקשה אסתר את ההצלה: "ואם על המלך טוב, תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי": (פרק ז). אבל בעצם, היא לא בקשה מאחשוורוש, הפניה היתה למלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, בתפילה אליו. וכתרגום יונתן על מגילת אסתר (פרק ז פסוק ג) 'זוקפת אסתר ית עינהא כלפי שמיא ואתיבת אסתר מלכתא ואמרת אין אשכחית רחמין קדמך מלכא רמא ואין קדם מלכא דארעא שפיר תתייב לי שזיב נפשי מן ידוי דסנאה בשאלתי ופורקן עמי מן ידוי דבעל דבכיה בבעותי': (פירושו:

דיסק מעלף של צחוקים ליום פורים משל בליווי מוזיקה לטלפון: 03-6777779

הרב אשון יצחק

זכרון עולם

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעלוי נשמה, ליום זכרון או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך'
גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן
this booklet is sponsored for the memory of:

ג'ובני אמתי בן קרלא לזכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	יהודית חמקון בת גמילה ובנותיה לפרנסה וחיים טובים Jeudiv Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחה ופרנסה טובה Azura Nahum and his family	ג'אני מוסכתי בן כוסטנצא שיזוכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscati ben Costanza
אילן חי דבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאזי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	רב חיים דבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	מרטינה די קסטרו בת סברניה לרפואה שלמה Martina Di Castro bat Sabrina	אדי מסיקה בן ג'יוליה לזיווג הגון כדי לבנות בית כשר בישראל Eddy Messica ben Giulia
סטפנו קלאו בן פראנקא לפרנסה טובה וחיים טובים למשפחתו Stefano Calo' ben Franca	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת ג'יוליה לזכות בכך זכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	השותפים: לאונה סונינו בן ג'יוליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	דוד אדורדו פדלון בן רינה ומשפחתו לרפואה ופרנסה טובה David Eduard Fadlun ben Rina and his family
יוסף אלכס מולאין בן דניאלה להצלחה בחיים Yosef Alex Molayen ben Daniela	דינה סרור בת מסעודה וכנו משה בנדוד בן דינה - לעלוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעלוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	אנריכו אהרון מג'יאר בן רוזא לעלוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
סמי בן חזנה לעלוי נשמתו	יעקב ג'קומו טראגי'נה בן אסתר לעלוי נשמתו Yaakov Giacomo Terracina ben Ester	מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעלוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora	נואמי ג'רבי בת מרים לעלוי נשמתה Noemi Djerbi bat Miriam

מתחבררים...

עם הרב

אשון יצחק

שליט"א

ביום ראשון 27/03/05
 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

באולמי לרום רח' הרצל 167

רחובות

לע"נ ר' שלום בן לאה, ר' נח בן כאזלה
 סיסנא בת כאזלה, חלביה בת רחל
 בחסות **טעמן** שיווק מזון בע"מ

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" הערב מאובטח דמי כניסה 15 ש"ח לכיסוי ההוצאות

WWW.SHOFAR.NET

להרוויח בגדול

בתוכנית "כח כפלים" \$28 מכספי מעשר

תקבלו סוף שבוע ששי שבת **חינם**
 קלטות וידאו, CD, טייפ, ספרים **חינם**
 טיול לאתרים בצפון **חינם**
 מנוי שנתי לעתון **חינם**
 מנוי לגנזי המלך **חינם**

מנוי שנתי חינם

גנזי המלך חינם

מלא ושלח

WWW.SHOFAR.NET

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית "כח כפלים" למשך שנה מינימום

קוד מסלקה	סוג חשבון	מס' חשבון בבנק
בנק	סניף	
אסמכתא / מס' מזהה של הלקוח בחברה		קוד מוסד
		2 3 9 2

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____
 1. אני/הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____
 רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ פלאפון _____

נותנים לכם בזה הוראה לחיוב חשבוננו ה"ל כפיפס, בגין תרומתי ל"שופר" בסכומים ובמועדים שיומנצאו לכם מדי פעם בפעם באמצעי מנטסי, או רשימות ע"י "שופר" כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה". 2. ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה ממני/מתנתו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף, יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לבטול ע"י הוראת כל דין. ב. אתה/נהיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידינו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. 3. אחיי/אחתי רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים ממועד החיוב, אם אוכיח/אוכיח נכחה לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו. 4. ידוע לי/לנו כי הפרטים שצוינו בכתב ההרשאה ומילויים, הם נושאים שעלינו להסדיר את המוטב. 5. ידוע לי/לנו כי סכומי החיוב ע"י ההרשאה זו, יופיעו ברזי החשבון וכי לא תישלח לי/לנו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בגין חיובים אלה. 6. הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב ההרשאה זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מגיעה חוקית או אחרת לביצוען. 7. הבנק רשאי להוציאני/נו מן ההסדר המפורט בכתב ההרשאה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לי/לנו על כך מיד לאחר קבלת ההלשנה, תוך ציון הסיבה. 8. נא לאשר ל"שופר" בספח המחובר לזה, בקבלת הוראות אלו ממני/מתנתו.

פרטי ההרשאה 2. פרטי החיוב: [ממן במשבצת המתאימה] **לחיוב בתאריך:**
 1. סכום החיוב ומועדו, **\$28 זכאות ליחיד**
 יקבנו מנת לעת ע"י "שופר" **\$56 זכאות לזוג**
 ע"י (הקדמות לקביעתם)

חתימת בעל/י החשבון _____

אגודת (כבד, ח"מ) 2/ הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עלך לשלוח את המופס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-6777799

סיפורים © Shofar News כח כפלים שבתות